

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2007

Jana Steinbergerová

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
Fakulta managementu v Jindřichově Hradci
Katedra managementu podnikatelské sféry

VYUŽÍVÁNÍ ÚČETNÍHO SYSTÉMU V MANAGERSKÉM ROZHODOVÁNÍ

Autor práce: Jana Steinbergerová

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dvořák

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
VYUŽÍVÁNÍ ÚČETNÍHO SYSTÉMU V MANAGERSKÉM ROZHODOVÁNÍ
jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.

Jindřichův Hradec, duben 2007

podpis studenta

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala všem, kteří mi při tvorbě této práce pomáhali a konzultovali, zejména panu Ing. Dvořákovi, vedoucímu této práce, za jeho cenné rady a metodickou pomoc.

Obsah

Úvod.....	1
1 Charakteristika účetních systémů	2
1.1 Podnik a účetnictví.....	2
1.2 Funkce účetnictví.....	3
1.3 Účetní zásady.....	4
1.4 Druhy účetnictví	5
2 Účetní výkazy	7
2.1 Rozvaha	7
2.2 Výkaz zisku a ztrát.....	9
2.3 Účetní závěrka	9
2.4 Výkaz o peněžních tocích Cash flow.....	12
2.5 Finanční analýza	13
3 Účetní systém České republiky.....	14
3.1 Zákon o účetnictví	14
3.2 Směrná účtová osnova	16
4 Soukromá firma Miloslav Pašek.....	19
4.1 Základní informace o firmě	19
4.2 Historie firmy.....	19
4.3 Aktivity firmy	20
4.4 Organizační schéma firmy Miloslav Pašek	21
4.5 SWOT analýza.....	22
5 Indikátory hospodaření firmy	23
5.1 Vývoj obratu	23
5.2 Struktura aktiv a pasiv	24
5.3 Finanční analýza	25
5.4 Vývoj počtu zaměstnanců.....	29
5.5 Vývoj firmou vyplacených mezd.....	29
5.6 Vývoj průměrné měsíční hrubé mzdy.....	30
6 Zpracování účetnictví	31
6.1 Účtový rozvrh	31
6.2 Zpracování účetních dokladů.....	32
6.3 Zásoby.....	33

7 Účetní a programový systém	35
7.1 Účetní systém EKONOM	35
7.2 Zhodnocení účetního programu	38
8 Závěr	39
Literatura.....	41
Seznam obrázků.....	42
Seznam tabulek.....	43

1 Úvod

Ve své bakalářské práci na téma „Využívání účetního systému v manažerském rozhodování“, se budu zabývat problémem účetnictví jako nástroje, který poskytuje prvotní informace a který slouží k ekonomickému řízení podniku. Účetnictví jako takové má v podniku jednoznačně nezastupitelné místo. Výrazně přispělo k rozvoji hospodářského života společnosti tím, že umožňovalo zjišťovat míru zhodnocení vloženého kapitálu do podnikání a míru zhodnocení vstupů výrobních činitelů ve vztahu k výstupům vytvořených jejich přeměnou. Tím poskytuje účetnictví přehled o finanční situaci podniků a jejich úspěšnosti v dosahování zisku. Účetnictví se tak stalo obrazem probíhajících obchodních, výrobních a dalších procesů.

Úkolem účetnictví je poskytovat ekonomické informace uživatelům. Na základě těchto informací mohou uživatelé přijímat správná rozhodnutí. Jde zejména o informace potřebné pro rozhodování o nejvhodnějších využití a umístění prostředků, které mají k dispozici. Účetnictví zaznamenává hospodářské operace, které mají ekonomické důsledky a tím je dána jeho nezastupitelná úloha.

Účetnictví je tedy primárně podnikovou kategorií, respektive součástí podnikového informačního systému. Je však pravdou, že může být deformováno protichůdnými požadavky jednotlivých uživatelů. Vzniklo a vyvíjelo se v zásadě jako nástroj řízení podniku. Zásadní důsledky má pro účetnictví a jeho postavení existence reálných peněz. Ta výrazně ovlivňuje vypovídací schopnost jím zjišťovaných informací.

Z většiny dat, které poskytuje je možné zpracovat podrobné analýzy hospodaření podniku. Z těchto analýz by pak mělo vycházet další konání podniku. Tyto analýzy pak mohou podporovat rozhodovací činnost podniku.

V teoretické části své bakalářské práce se budu zabývat obecnými zásadami vedení účetnictví, systémem účetnictví v České republice. Poznatky získané v teoretické části pak aplikuji do části praktické, ve které provedu zhodnocení účetního systému konkrétního podniku. Tímto podnikem je soukromá firma Miloslav Pašek. Pokusím se odhalit slabé a silné stránky finančního hospodaření firmy a jaké příčiny bránily dosažení lepších výsledků a naopak, které faktory napomáhaly k úspěchům.

2 Charakteristika účetních systémů

2.1 Podnik a účetnictví

Jak jsem se již zmínila v úvodu, je zřejmé, že moderní účetnictví je úzce spjata a podmíněno existencí podniků, jako základních forem organizace hospodářského života společnosti. Vzniklo jako nástroj řízení podniku. Podnikání je možno charakterizovat rysy:

- základním motivem podnikání je snaha o dosažení zisku,
- v centru pozornosti podnikatele je zákazník s jeho zájmy, požadavky, potřebami a preferencemi,
- tyto potřeby zákazníků uspokojuje podnikatel svými výrobky a službami prostřednictvím trhu,
- snaha podnikatele ke zhodnocení kapitálu, který byl do podnikání vložen.

Obchodní zákoník definuje, že „*podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*“ Podnikatelem podle tohoto zákoníku je „*osoba zapsaná v obchodním rejstříku; osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění; osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů a dále fyzická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.*“ [1]

Pro zobrazování hospodářských procesů v podniku slouží účetnictví, které má významnou vypovídací schopnost o situaci podniku a to především v peněžním vyjádření.

Účetnictví je chápáno jako informační systém, jehož cílem je poskytovat informace:

- za vymezený subjekt neboli za účetní jednotku,
- k určitému okamžiku a za určité období, tzv. účetní období,
- o stavu a pohybu majetku v různých jeho formách, strukturách, podobách, postavení a pohledech na něj, pro uživatele se informace transformují a sumarizují do přehledných účetních výkazů,
- osobám, které uvedené informace potřebují. [2]

Uživatelé těchto informací převážně bývají:

- vlastníci podniků,
- manažeři firmy,
- dodavatelé,
- odběratelé,
- finanční úřad,
- a celá širší veřejnost.

Tyto informace jsou používány hlavně při řízení podniku, rozhodování, kontrole, optimálním využívání, správě, ochraně a zhodnocování majetku daného podniku, při doložení vymezených daňových povinností, čerpání dotací, příspěvků, půjček a úvěrů a nezastupitelné místo mají tyto informace jako důkazní nástroj při soudním jednání.

K uspokojování těchto informačních potřeb má účetnictví metodické prvky. Jsou jimi především rozvaha, bilanční princip, účet a soustava účtů, podvojnost a souvztažnost účetních zápisů, účetní dokumentace, účetní knihy, inventarizace a oceňování.

2.2 Funkce účetnictví

Základními funkcemi řádně vedeného účetnictví jsou především tyto funkce:

1. dispoziční (řídící),
2. informační a
3. kontrolní (popř. daňová).

Tyto funkce se samozřejmě prolínají, nelze je vždy jednoznačně vyčlenit a působí téměř vždy najednou. Která z těchto funkcí je dominantní pak vyplývá spíše ze vztahu k požadavkům konkrétního uživatele daného účetnictví. [3]

Základní funkcí účetnictví je poskytovat informace pro různé účely, např. pro:

- řízení,
- kontrolu plnění úkolů,
- kontrolu plnění rozpočtu,
- daňové účely,
- informace věřitelům, veřejnosti,
- prokazování skutečností aj.

Proto musí účetnictví informace soustřeďovat, ověřovat, třídit a jinak zpracovávat, hodnotit a nakonec ukládat. Aby mohlo účetnictví tyto funkce plnit, musí být z podstatné části organizováno v celém státě jednotně.

2.3 Účetní zásady

Účetní zásady představují soubor určitých pravidel, které je nutno dodržovat při vedení účetnictví, při sestavování účetních výkazů a při předkládání účetních výkazů uživatelům.

Účetní jednotky uplatňují při vedení účetnictví následující účetní zásady, které jsou vymezeny zákonem o účetnictví:

- a) Neomezené trvání účetní jednotky. Tato zásada vyžaduje, aby účetní jednotka při vedení účetnictví vycházela z předpokladu, že bude pokračovat ve své činnosti a že u ní nevzniká skutečnost, která by jí bránila pokračovat v budoucnu v této činnosti.
- b) Aktuálnost účetnictví vyžaduje, aby účetní jednotka účtovala o účetních případech, které do příslušného účetního období patří.
- c) Opatrnost, která znamená, aby účetní jednotka svá aktiva nenadhodnotila ani nepodhodnotila ve vztahu k ocenění, za něž by je bylo možno prodat a aby své závazky nepodhodnotila ani nenadhodnotila v ocenění, ve kterém je nutno závazky splnit.
- d) Zákaz vzájemného zúčtování, který vyžaduje, aby účetní jednotka účtovala aktiva a závazky, výdaje a příjmy a vykazovala je v účetní závěrce samostatně bez předchozího vzájemného zúčtování.
- e) Stálost metody účetnictví předpokládá, že účetní jednotka nesmí měnit v průběhu účetního období použité způsoby oceňování, účtování, strukturu a obsah položek účetní závěrky. Účetní jednotka může změnit metodu účetnictví v bezprostředně následujícím účetním období jen z důvodu věrného zobrazení předmětu účetnictví.
- f) Návaznost účtů aktiva a pasiv, což znamená, aby počáteční stavy účtů aktiv a pasiv navazovaly na konečné zůstatky rozvahových účtů účetní uzávěrky za předchozí účetní období.

2.4 Druhy účetnictví

Ze zákona je dáno, že každý podnik musí vést finanční účetnictví. Finanční účetnictví je možné definovat jako „*uzavřenou soustavu zachycených a utříděných ekonomických informací, tj. účetních případů, za účetní jednotku jako celek*“. [8]

Finanční účetnictví je upravováno zákonem nebo účetními standardy tak, aby zajišťovalo od každého subjektu minimálně stanovené výstupy, tedy účetní závěrku. Musí odpovídat požadavkům zákona na povinné účetní knihy a ostatní zákonné požadavky na vedení účetnictví. Úkolem finančního účetnictví je poskytovat všem svým uživatelům účetních informací věrný a pravdivý obraz o aktivech, pasivech účetní jednotky a o účetních nákladech, výnosech a hospodářském výsledku za určité časové období.

Daňové účetnictví je podřízeno platným daňovým předpisům v oblasti nákladů a výnosů. To znamená, že je účtováno pouze o takových účetních nákladech a výnosech, které jsou z hlediska daňového uznatelné.

Manažerské, nákladové a vnitropodnikové účetnictví ze zákona povinné není. Je plně v kompetenci podnikatelského subjektu a jejich potřeba je vynucena vlastní potřebou při řízení podniku.

Předmětem manažerského účetnictví rozumíme stejně jako u obecného pojmu účetnictví modelové zobrazení podnikatelského procesu v podniku, s tím, že je u tohoto typu účetnictví výrazně posílena řídicí funkce. Je tedy určeno pro vlastní potřebu podniku, a jde o nástroj podporující řízení podniku, a to až do dílčích prvků podniku (střediska, výrobky, výkony, náklady, cena). Je výrazně orientováno na právě probíhající jevy, popř. budoucnost, a umožňuje podpořit a vyvolat opatření, která jako nástroj řízení umožňují změny, směřující k vyšší efektivitě, úspěšnosti a stabilitě podniku. Dá se tedy říci, že jde o subsystém celého podnikového systému. Manažerské účetnictví závisí na pochopení minimálně dvou dominantních prvků, a to na řízení a účetnictví. [3]

Účetnictví nákladové je subsystémem manažerského účetnictví. Jde především o sledování nákladů a výnosů pro účely útvarového a výrokového hodnocení včetně všech druhů kalkulací.

Pojem vnitropodnikové účetnictví pochází z období centrálně plánované ekonomiky, kdy toto účetnictví bylo vlastně pro všechny, tehdy převážně národní podniky, povinné

a bylo součástí celkového systému účetnictví. V současné době u nás vnitropodnikové účetnictví znamená systém vedení konkrétního účetnictví, sloužícího pro interní potřebu podniku, nejde tedy ještě o nástroj řízení, ale nutný podsystém manažerského účetnictví. [3]

Vnitropodnikové účetnictví eviduje hospodářskou činnost podniku podle jednotlivých vnitropodnikových útvarů, které se nazývají hospodářská střediska. Poskytuje informace hlavně managementu účetní jednotky a umožňuje zjistit příčiny příznivých či nepříznivých výsledků hospodaření jednotlivých středisek.

Požadavky externích uživatelů finančního účetnictví a potřeby vnitropodnikového rozhodování a řízení, primárně vyjadřované nákladovým účetnictvím, se pak zpracovatelsky zajišťují dvěma krajními metodickými cestami a jejich kombinací:

- v tzv. jednookruhové soustavě účetnictví, která zajišťuje potřeby obou skupin uživatelů formou různě členěné analytické evidence nákladů, výnosů, ale i aktiv, závazků a vlastního kapitálu.
- v tzv. dvouokruhové soustavě, v níž se požadavky každé skupiny uživatelů zajišťují v relativně odděleném účetním okruhu. [12]

3 Účetní výkazy

Informace o struktuře majetku a kapitálu se zachycují v účetních výkazech. Jejich existenci a náplň určuje zákon o účetnictví. Mezi nejzávažnější charakteristiky účetních výkazů patří srozumitelnost, významnost a spolehlivost. Musí být důvěryhodné, nestranné, opatrné, úplné a musí dávat přednost obsahu před formou.

Mezi účetní výkazy patří:

- Rozvaha
- Výkaz zisků a ztrát
- Účetní závěrka
- Výkaz o peněžních tocích, tj. cash flow

Účetní výkazy jsou velmi důležité. Informace v nich obsažené mají několik uživatelů. Těmito uživateli jsou převážně investoři, manažeři, zaměstnanci, obchodní partneři, banky a věřitelé, stát a jeho orgány.

3.1 Rozvaha

Pro posouzení konkrétní majetkové a finanční situace, v jaké se v určitém okamžiku podnikatel nachází, je potřeba vytvořit si přehled jednotlivých okruhů majetku a zároveň vymezit, z čeho byly financovány. K tomuto účelu slouží v účetnictví rozvaha. Rozvaha je účetní výkaz. Majetek je zde uspořádán k určitému okamžiku, tj. k rozvahovému dni podle druhů a podle zdrojů krytí a financování.

V rozvaze jsou přehledně seříděná aktiva a pasiva. Za aktivum považujeme konkrétní formu majetku. Jde o položky představující pro podnik budoucí ekonomický prospěch, který podnik získá v důsledku hospodářských operací uskutečněných v minulosti. Některé položky aktiv jsou povahy peněžní (např. peněžní prostředky, pohledávky za odběrateli), jiné jsou nepeněžní hmotné povahy (pozemky, budovy, stroje a zařízení, zásoby), další položky aktiv jsou představovány nehmotnými právy (patenty, registrace ochranné značky). Aktiva se člení podle stupně likvidity a postupuje se od složek nejméně likvidních k peněžním prostředkům a krátkodobému finančnímu majetku.

Chceme-li vyjádřit původ, zdroje krytí majetku, hovoříme o kapitálu nebo o pasivech. V širším smyslu slova se pojem pasiva používá jako synonymum pojmu zdroje. Právě

v tomto pojetí se objevuje v rozvaze. V užším smyslu se pojem pasiva užívá jen pro cizí zdroje financování.

Pasiva se člení v podstatě do dvou skupin a to na vlastní zdroje (vlastní kapitál) a cizí zdroje (závazky), které jsou uspořádány podle doby splatnosti na dlouhodobé a krátkodobé. Mezi cizí zdroje jsou začleněny i rezervy.

Na souběžné dvojí klasifikaci majetku spočívá stavba účetního systému. Je jeho ústřední charakteristikou, výchozím metodickým prvkem, označovaným jako bilanční princip. Tento princip je základem konstrukce klíčového účetního výkazu – rozvahy neboli bilance, v níž platí tato bilanční rovnice:

$$\text{ROZVAHA}$$
$$\text{aktiva} = \text{pasiva}$$

Bilanční rovnici, stejně jako jakoukoliv rovnici, lze napsat různými způsoby. Proto lze sestavit i různými způsoby a v různých způsobech rozvahu, kdy odlišné uspořádání shodných rozvahových položek nabízí jiné informace a tudíž i jiný pohled na finanční postavení účetní jednotky. Z bilanční rovnice vychází podvojně účetnictví. Platí vždy bez ohledu na množství a druh uskutečněných hospodářských operací.

Tato varianta rozvahy aktiva = pasiva se nazývá horizontální formát rozvahy. Předností této formy je rychlá informace o velikosti podniku, neboť je přímo vyjádřená bilanční suma, tj. úhrn aktiv a úhrn pasiv. Druhý formát rozvahy lze charakterizovat rovnicí :

$$\text{aktiva} - \text{závazky} = \text{vlastní kapitál}$$

Jedná se o tzv. vertikální formát rozvahy. Tato varianta účetního výkazu zvýrazňuje pohled vlastníků, jejich podíl na financování majetku podniku. Na základě takto uspořádaných položek v rozvaze se dá vyjádřit tzv. čistý pracovní kapitál, který je důležitým údajem při prokazování likvidity podniku neboli možnosti zpeněžit majetek.

Bilanční rovnice se tedy dá vyjádřit:

$$\text{AKTIVA} = \text{PASIVA}$$

neboli

$$\text{AKTIVA} = (\text{VLASTNÍ KAPITÁL} + \text{ZÁVAZKY})$$

tedy

$$\text{AKTIVA} - \text{ZÁVAZKY} = \text{VLASTNÍ KAPITÁL}$$

Vlastní kapitál podniku představuje obecně zdroje vložené do podniku jeho vlastníky, popř. zdroje získané vlastní úspěšnou činností podniku. [2]

3.2 Výkaz zisku a ztrát

Zatímco rozvaha zachycuje aktiva a pasiva k určitému časovému okamžiku, výsledovka neboli výkaz zisku a ztrát se vztahuje vždy k určitému časovému intervalu (ročnímu, popř. kratšímu) a je přehledem o výsledkových operacích za tento interval. Výsledovka se sestavuje, obdobně jako rozvaha, povinně v pravidelných ročních intervalech.

Základní funkce výkazu zisku a ztrát je v tom, aby poskytla uživatelům účetních informací obraz o výdělkové schopnosti podniku. Shrnuje výnosy a náklady podniku za běžné období a odečítá náklady od výnosů, aby se zjistil hospodářský výsledek. Hospodářský výsledek se zjišťuje koncem roku na Účtu zisku a ztráty převodem zůstatků jednotlivých nákladových a výnosových účtů na tento závěrkový účet.

Výsledovka obsahuje i hlavní složky vytvářející hospodářský výsledek podniku, tj. jeho náklady a výnosy členěné ve vztahu různým činnostem podniku a i podle jednotlivých položek nákladů a výnosů.

Často se považuje za nejdůležitější účetní výkaz vzhledem k tomu, že informuje, zda a jak podnik dosahuje svůj základní finanční cíl, dosahovat přiměřený zisk z vložených zdrojů.

Od roku 2003 je možné sestavovat Výkaz zisku a ztrát i v účelovém členění, toto členění obsahuje např. řádky odbytové, správní, režijní apod.

3.3 Účetní závěrka

Účetní jednotky sestavují v případech stanovených zákonem o účetnictvím také účetní závěrku. Účetní závěrka je nedílný celek a tvoří ji:

- ◆ rozvaha (balance),
- ◆ výkaz zisku a ztráty,
- ◆ příloha, která vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty.

Může také zahrnovat přehled o peněžních tocích nebo přehled o změnách vlastního kapitálu. Organizace musí naplánovat celý proces účetní závěrky, který zahrnuje přípravné práce a uzávěrkové práce.

Mezi přípravné práce zejména patří:

- kontrola převodu zůstatků rozvahových účtů z předcházejícího účetního období (zásady účetní a bilanční kontinuity),
- kontrola zúčtování rozdělení výsledku hospodaření v souladu s rozhodnutím valné hromady,
- provedení inventarizace a zúčtování inventarizačních rozdílů, posouzení ocenění pro účely tvorby opravných položek a odpisů,
- zúčtování všech účetních případů, které se týkají daného účetního období, a to v souladu s časovým harmonogramem prací spojených s účetní uzávěrkou a účetní závěrkou,
- prověření účetních dokladů a vybraných účetních zápisů,
- přezkoumání použitých metod oceňování, zjištění aktuálních reálných hodnot, podkladů pro ekvivalenci u majetkových účastí, aktuálních kursů ČNB. [2]

Pomocí závěrkových účtů se musí uzavřít účetní knihy a sestavit Konečný účet rozvahový a Účet zisků a ztrát. Účetními knihami v účetnictví se rozumí deníky, hlavní kniha a knihy analytické evidence. Zatímco v deníku jsou účetní případy zaúčtovány z časového hlediska, v hlavní knize a v knihách analytické evidence z věcného hlediska, tj. podle jednotlivých účtů.

Podstatou účetní závěrky je zjistit k určitému okamžiku stav majetku, závazků a vlastního kapitálu účetní jednotky oceněném v peněžních jednotkách, dále vyjádřit na základě přiřazení nákladů a výnosů věcně a časově do období, za něž se účetní závěrka sestavuje, výsledek hospodaření a nakonec zachytit za vymezený časový interval, kterým je účetní období, k datu účetní závěrky, tj. k rozvahovému dni, tok peněžních prostředků, případně i jiných veličin.

Účelem účetní závěrky je provést kontrolu průběžného účtování hospodářských operací, k nimž v účetním období docházelo, zkompletovat jednotlivé operace související vždy s konkrétním účetním případem.

Účetní jednotky ji sestavují v plném nebo zjednodušeném rozsahu. Ve zjednodušeném rozsahu mohou sestavit účetní závěrku účetní jednotky, které nejsou povinny mít účetní závěrku ověřenou auditorem s výjimkou akciových společností, které ji sestavují v plném rozsahu. Sestavení účetní závěrky v plném rozsahu vyžaduje například podrobnější členění syntetických účtů v rámci příslušných účtových skupin, mnohdy i podrobné vedení knih analytických účtů.

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky.

Doposud byla účetní závěrka formální záležitostí, a to hlavně u malých a středních podniků. Nyní mezinárodní účetní standardy vyžadují rozsáhlou přílohu včetně popisu způsobu ocenění i jednotlivých složek majetku. Příloha se tak stává důležitou a vyžadovanou součástí účetní závěrky.

Audit

Posláním a smyslem auditu je vyjádřit názor nezávislé, kvalifikované osoby na věrohodnost účetních výkazů zveřejněných vedením účetní jednotky.

Zákon o účetnictví stanoví podmínky pro povinný audit účetních závěrek. Podle § 20 tohoto zákona má povinnost ověření účetní závěrky auditorem:

- akciové společnosti, podléhají auditu vždy, pokud ke konci rozvahového dne účetního období překročily nebo dosáhly alespoň jednoho ze tří uvedených kritérií:
 1. úhrn rozvahy více než 40 milionů Kč,
 2. čistý obrat více než 80 milionů Kč,
 3. průměrný přepočtený počet zaměstnanců více než 50. [6]

Z toho vyplývá, že malé akciové společnosti byly od této povinnosti osvobozeny. Dříve podléhaly auditu všechny akciové společnosti bez ohledu na to, jestli tuto podmínku splňovaly či nikoli.

- ostatní obchodní společnosti a družstva, pokud ke konci rozvahového dne účetního období překročily nebo dosáhly alespoň dvou ze tří kritérií, které jsem již uvedla výše.

- účetní jednotky - zahraniční osoby, které jsou podnikateli, za předpokladu, že splní výše uvedené podmínky dané zákonem o účetnictví pro ostatní obchodní společnosti a družstva,
- účetní jednotky – fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku, fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí, ostatní fyzické osoby, jejichž obrat z podnikatelské činnosti přesáhl za předcházející kalendářní rok částku 15 mil. Kč.
- účetní jednotky, kterým tuto povinnost stanovuje zvláštní právní předpis, např. obchodní zákoník při určitých typech přeměny společnosti.

Audit účetní závěrky provádí fyzická osoba, tzv. auditor, zapsaná v seznamu vedeném Komorou auditorů České republiky. Pokud auditorskou činnost uskutečňuje právnická osoba zapsaná v seznamu auditorů, musí jejím jménem činnost vykonávat auditor tedy fyzická osoba.

Audit je vyjádřením názoru auditora, zda údaje účetní závěrky a výroční zprávy za ověřované období odpovídají požadavkům na ně kladeným, tzn. zda věrně a poctivě zobrazují stav a pohyb majetku, závazků, vlastního kapitálu a výsledku hospodaření účetní jednotky a vyjadřují tak reálně finanční situaci účetní jednotky. Výrok auditora je součástí výroční zprávy. Zpráva auditora musí být zveřejněna.

Zákon o auditorech, zákon č. 254/2000 Sb., upravuje postavení a činnost auditorů, auditorských společností a asistentů auditora.

Výroční zpráva

Účetní jednotky, které mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem sestavují výroční zprávu, která obsahuje zejména informace o minulém vývoji účetní jednotky za vymezená období; skutečnosti, které nastaly po rozvahovém dni; předpokládaném budoucím vývoji činnosti účetní jednotky; činnostech v oblasti výzkumu a vývoje a vybraných aktivech a pasívech ve vazbě na posouzení finanční situace a rizik účetní jednotky, včetně důvodů nabytí vlastních akcií a obchodních podílů.

3.4 Výkaz o peněžních tocích Cash flow

Peněžní tok lze definovat jako „*toková veličina, která odráží přírůstek nebo úbytek peněžních prostředků při hospodářské činnosti podniku (tvorbu nebo užití finančních*

prostředků, resp. často jejich rozdíl) za určité časové období – roční, čtvrtletní, měsíční“. [5]

Cash flow se uplatňuje zejména v následujících oblastech:

- při hodnocení a analýze hospodaření společnosti,
- při rozpočtování peněžních příjmů a výdajů a při krátkodobém hodnocení budoucí platební schopnosti podniku,
- při finančním plánování činnosti podniku v dlouhodobém horizontu,
- při hodnocení a výběru vhodnější investiční varianty,
- při zjišťování tržní ceny podniku vycházející z diskontovaných budoucích cash flow.

Výkaz cash flow je významnou složkou finanční analýzy.

3.5 Finanční analýza

Údaje zjištěné v účetnictví se shrnují při účetní závěrce do účetních výkazů, tedy do rozvahy a výkazu zisků a ztrát. Tyto údaje se pak používají k finanční analýze. Ta je nadstavbou finančního účetnictví. Finanční analýza představuje významnou součást finančního řízení podniku. Zajišťuje zpětnou vazbu mezi předpokládaným efektem řídicích rozhodnutí a skutečností. Jejím hlavním úkolem je rozbor dosažených výsledků hospodaření a zhodnocení současné finanční situace podniku včetně návrhů na opatření do budoucnosti.

Finanční analýza využívá mnoho ukazatelů, např. ukazatele likvidity (okamžité, pohotové a běžné), zadluženosti, finanční stability, výnosnosti apod. Podnik pak musí výsledky těchto ukazatelů vyhodnotit a na základě toho zvolit další kroky podniku.

Hodnoty ukazatelů finanční analýzy se vyhodnocují:

- srovnáním v čase, tj. vytvořením časové řady jednotlivých skupin ukazatelů,
- srovnáním v prostoru, tj. srovnání hodnot ukazatelů u podniků stejného odvětví ve srovnatelném období,
- srovnáním s plánem, porovnání skutečně dosažených hodnot s plánovanými,
- srovnáním na základě expertních zkušeností, tj. na základě subjektivní představy experta jaké by měly být optimální hodnoty ukazatelů v daném podniku.

4 Účetní systém České republiky

Účetní systém ČR je vytvořen tak, aby vyhovoval požadavkům a potřebám tržního prostředí. Účetnictví je regulováno Ministerstvem financí ČR, které tuto svou úlohu plní pomocí legislativy.

Ministerstvem financí bylo schváleno pět bodů implementace mezinárodních standardů a národních účetních standardů do české legislativy:

1. Pevné účetní normy.
2. Účetní standardy – vychází z mezinárodních účetních standardů.
3. Vymezení účetní jednotky – definice účetní jednotky je ustanovena v zákonu o účetnictví.
4. Konsolidace v souladu s IAS – jde hlavně o emitenty cenných papírů a pro subjekty, které je ovládají.
5. Osamostatnění daní a účetnictví, tzv. účetní a daňová autonomie – jde především o oddělení daní od účetnictví.

V české republice patří mezi základní normy pro regulaci finančního účetnictví podnikatelských jednotek zákon o účetnictví a účetní osnova a postupy účtování. České účetní standardy nahrazují doposud používané postupy účtování, které byly součástí zrušené právní normy. Účetní osnovy jsou nahrazeny směrnými účtovými osnovami.

4.1 Zákon o účetnictví

Účetnictví je upraveno samostatným zákonem (zákon č. 563/1991 Sb. a jeho pozdější platná znění). Zákon o účetnictví zakotvuje základní účetní zásady a principy týkající se:

- věrného zobrazení; účetní jednotky musí vést účetnictví úplně, průkazně a správně tak, aby věrně zobrazovalo předmět účetnictví,
- průkaznosti účetnictví; všechny účetní případy musí být doloženy účetními doklady nebo prokázány způsobem, který je uveden v projekčně programové dokumentaci při dodržení podmínek stanovených zákonem,
- vedení účetních knih.

Zákon ukládá vést účetnictví nepřetržitě po celou dobu trvání účetní jednotky, a to za účetní jednotku jako celek. Uvádí principy stálosti metod, zákazu vzájemného

vyrovnávání mezi položkami majetku a závazků, nákladů a výnosů a definuje inventarizaci majetku a závazků, která slouží k ověření, zda stav a ocenění vykázané v účetnictví odpovídají skutečnosti ke dni účetní závěrky.

V roce 2003 byla schválena novela tohoto zákona. Účinnost novely zákona o účetnictví byla stanovena k 1. 1. 2004. Novela je již plně kompatibilní s právem Evropského společenství. Standardy dané Evropskou unií jsou již obsaženy v českých účetních standardech. Podmínky dané právními předpisy EU zajišťují, aby základní standardy platily shodně bez rozdílu ve všech členských státech Evropské unie. Neznamená to ovšem, že by se účetnictví všech zemí naprosto shodovalo. Každá země má možnost, samozřejmě za podmínek respektování společných standardů, si dílčí pravidla stanovit sama.

Změny v dané novele zákona o účetnictví se týkaly:

- zrušení soustavy jednoduchého účetnictví,
- vymezení účetních jednotek, tj. na které fyzické a právnické osoby se bude zákon o účetnictví vztahovat a od kterého okamžiku budou mít povinnost vést účetnictví,
- zjednodušené (podvojně) účetnictví, tj. okruh účetních jednotek, které budou moci vést zjednodušené účetnictví a od kterého okamžiku, a základní znaky zjednodušeného účetnictví,
- povinnost auditu účetní závěrky,
- výroční zpráva, tj. vymezení obsahu výroční zprávy,
- použití Mezinárodních účetních standardů – vymezení účetních jednotek, které použijí Mezinárodní účetní standardy a od kterého účetního období,
- některé další změny.

Zrušení soustavy jednoduchého účetnictví

Jednou z výraznějších změn v novele zákona o účetnictví bylo právě zrušení soustavy jednoduchého účetnictví. Zákon účetnictvím rozumí pouze podvojně účetnictví se všemi jeho znaky, tj. podvojnost účetních zápisů, účtování o nákladech a výnosech bez ohledu na okamžik zaplacení či přijetí finančních prostředků, výsledek hospodaření zjišťovaný jako rozdíl výnosů a nákladů.

Princip zjišťování a zachycování příjmů a výdajů se přesouvá do zákona o daních z příjmů. Daňová evidence příjmů a výdajů je postavena na principu zjišťování příjmů a výdajů obdobný, jako tomu bylo v soustavě jednoduchého účetnictví. Musí se pouze ctít názvy a požadavky na rozsah knih, které jsou uváděny v novele zákona o daních z příjmů. Tuto daňovou evidenci příjmů a výdajů musí vést především tedy drobní podnikatelé, tedy fyzické osoby, na které se nebude vztahovat zákon o účetnictví.

Se zrušením soustavy jednoduchého účetnictví souvisí také změna v definici předmětu účetnictví, kde došlo k vypuštění termínů „příjmy“ a „výdaje“, které se používaly při účtování v soustavě jednoduchého účetnictví. V soustavě podvojného účetnictví jsou tyto skutečnosti zahrnovány v rámci stavu a pohybu majetků a závazků.

Vedení zjednodušeného účetnictví

V souvislosti se zrušením jednoduchého účetnictví bylo stanoveno, že některé účetní jednotky vymezené zákonem, zvláště ty menší, mají možnost využít soustavu, tzv. zjednodušeného (podvojného) účetnictví. Zjednodušené účetnictví označuje způsob účtování a používaná účetních metod, účetních knih atd. Znaky zjednodušeného účetnictví:

- možnost účtovat pouze v jedné účetní knize, tj. možnost spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize je snaha umožnit vedení účetnictví ručně formou tzv. „amerického deníku“,
- není nutno vést knihu podrozvahových účtů a knihu analytických účtů,
- účtový rozvrh, až na určité výjimky, lze vymežit pouze na úrovni účtových skupin,
- účetní jednotky nemusí použít některé účetní metody vymezené zákonem o účetnictví a vyhláškou,
- účetní jednotky sestavují účetní závěrku v rozsahu stanoveném vyhláškou. Pro podniky platí, že ty, které povedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, sestavují účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu.

4.2 Směrná účtová osnova

Účetní osnova je základním prostředkem pro zobrazování utříděných pohybů ve struktuře podnikového majetku a zdrojů pro jeho financování.

Od 1. ledna 2002 byla vymezena směrná účtová osnova a účtový rozvrh. **Směrná účtová osnova** (SÚO) určuje uspořádání a označení účtových tříd, popřípadě účtových skupin pro účtování o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech nebo výdajích a příjmech a o výsledku hospodaření; toto uspořádání musí zajistit sestavení účetní závěrky. Směrná účtová osnova je určena pro jednotlivé skupiny účetních jednotek, které účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Syntetické účty si má vytvořit každá účetní jednotka sama podle svého uvážení v rámci věcného vymezení účtových skupin uvedených ve SÚO. Nově pojaté volně tvořené syntetické účty nemusí být již tradičně trojmístné, ale např. čtyř- či více místné.

Pro účetní jednotky jsou platné tyto směrné účetní osnovy:

- pro podnikatele,
- pro peněžní ústavy,
- pro pojišťovny,
- pro rozpočtové a příspěvkové organizace a obce,
- pro politické strany, hnutí, občanská sdružení, sdružení právnických osob, nadace, církve a náboženské společnosti,
- pro obecně prospěšné společnosti.

Směrná účtová osnova pro podnikatele tedy obsahuje deset účtových tříd:

Účtová třída 0 – Dlouhodobý majetek: poskytuje informace o stavu a pohybu dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku a dlouhodobého finančního majetku, o výši opravek a o opravných položkách k tomuto majetku.

Účtová třída 1 – Zásoby: zachycuje stav a pohyb zásob všeho druhu, a to jak zásob nakoupených, tak i zásob vytvořených vlastní činností, např. nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky.

Účtová třída 2 – Finanční účty: obsahuje jak účty peněžních prostředků a krátkodobého finančního majetku, tak i účty krátkodobých bankovních úvěrů a finančních výpomocí, a též účty opravných položek.

Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy: je vyhrazena pro sledování dlouhodobých a krátkodobých pohledávek a závazků s výjimkou bankovních úvěrů, pro zúčtování se

zaměstnanci, s institucemi a pro zúčtování daní. Jsou zde také účty opravných položek k pohledávkám.

Účtová třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky: obsahuje účty jednotlivých složek vlastního jmění, účty rezerv a dlouhodobých bankovních úvěrů a závazků.

Účtová třída 5 – Náklady: je určena k evidenci nákladů v předepsaném druhovém členění a ve struktuře umožňující zjištění hospodářského výsledku provozního, finančního a mimořádného.

Účtová třída 6 – Výnosy: zachycuje výnosy v uspořádání podle položek a ve stejné struktuře jako náklady, tj. provozní, finanční a mimořádné.

Účtová třída 7 – Závěrkové a podrozvahové účty: obsahuje účty uzávěrkové, které slouží k uzavírání účtů rozvahových a výsledkových a k otevírání účtů rozvahových, dále obsahuje podrozvahové účty.

Účtové třídy 8 a 9 – Vnitropodnikové účetnictví: členění těchto tříd je plně v pravomoci účetní jednotky, je jenom stanoveno, že vnitropodnikové účetnictví má zajistit určité údaje pro potřeby finančního účetnictví.

Na podkladě směrné účtové osnovy jsou účetní jednotky povinny sestavit **účtový rozvrh**, v němž uvedou účty potřebné k zaúčtování všech účetních případů a k sestavení účetní závěrky v dané účetní jednotce. Účetní jednotky sestavují účtový rozvrh pro každé účetní období a v průběhu účetního období je možno účtový rozvrh doplňovat. Účetní jednotky si v rámci syntetických účtů vytvářejí účty analytické, které zajišťují jemnější členění např. podle potřeb účetní závěrky, požadavků právních předpisů a dalších potřeb účetní jednotky. Účtový rozvrh by měl obsahovat i soupis používaných podrozvahových účtů i účtů vnitropodnikového účetnictví.

5 Soukromá firma Miloslav Pašek

5.1 Základní informace o firmě

Název:	Miloslav Pašek
Právní forma:	fyzická osoba
Sídlo:	Rybnice 155, 331 51 Kaznějov
IČO:	10367551
DIČ:	CZ471109180
Tel.:	373 333 135
Fax:	373 332 888
web:	www.autopasek.cz
email:	pasek@autopasek.cz

5.2 Historie firmy

Tato firma vznikla v roce 1990. Již od svého začátku se snaží poskytovat služby v oblasti autoopravárenství. Své služby postupně rozšiřovala a budovala proto nové prostory. Jejím cílem od začátku bylo poskytování komplexních služeb v autoopravárenství. Od roku 1994 je tato firma autorizovaným dealerem značky TATRA, má výhradní zastoupení prodeje nákladních automobilů, náhradních dílů a autorizovaném servisu vozidel TATRA v Plzeňském kraji a Karlovarském kraji. V roce 1996 vybudovala stanici technické kontroly, kterou provozuje. Neustálou snahou firmy je poskytování komplexních služeb v autoopravárenství. V roce 2003 firma odkoupila nákladní dopravu pro přepravu technologického materiálu od firmy Lasselsberger a.s. (dříve Keramika a.s.), čímž výrazně rozšířila svůj rozsah činností. V roce 2005 uzavřela smlouvu se společností Tarmac a.s. pro přepravu technologických surovin v lomech Litice, Mítov a Svrčovec.

Do poslání firmy patří dlouhodobá prosperita, konkurenční schopnost na trhu a optimální uspokojení potřeb zaměstnanců.

5.3 Aktivity firmy

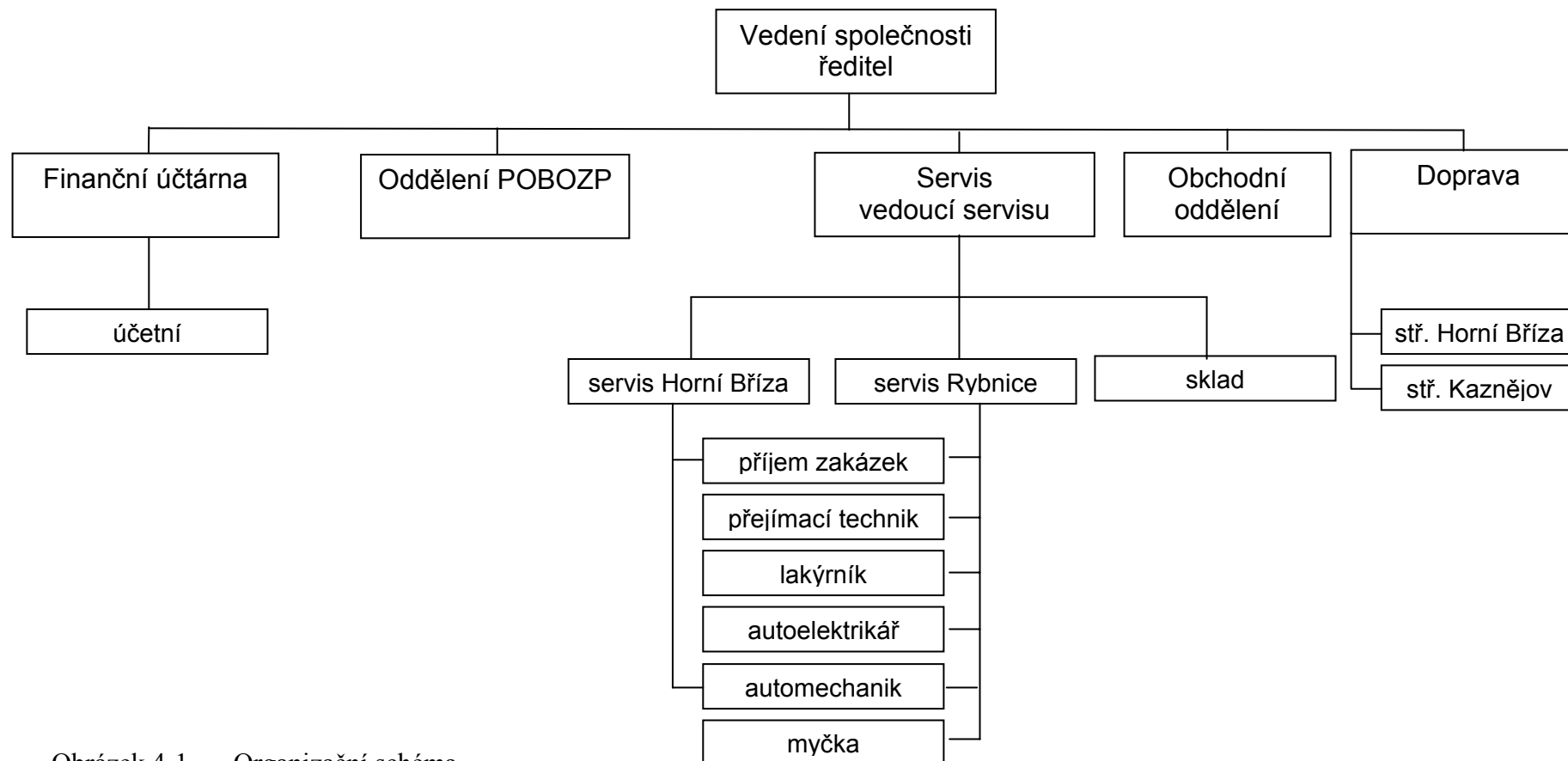
Předmět podnikání:

- silniční motorová doprava nákladní
- nákladní vnitrostátní
- nákladní mezinárodní vozidla do 3,5 tuny celkové hmotnosti
- provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy
- opravy a montáž měřidel
- opravy silničních vozidel
- opravy pracovních strojů
- podnikání v oblasti nakládání s odpady
- koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej

Služby:

- prodej nových a jetých vozidel zn. TATRA
- prodej náhradních dílů a příslušenství
- běžné opravy
- celkové opravy vozidel
- záruční opravy
- měření emisí
- ověřování tachografů Státní metrologické středisko CZK 80
- diagnostika a opravy elektronických zařízení – motortest BOSCH FSA 560
- výměna olejů
- mytí vozidel
- technické prohlídky všech silničních vozidel
- technické prohlídky pro mezinárodní dopravu
- technické prohlídky vozidel přepravujících nebezpečný náklad
- technické prohlídky individuálně dovezených vozidel ze zahraničí
- roční prohlídky cisternových vozidel
- lakování vozidel – nákladních, dodávkových a osobních

5.4 Organizační schéma firmy Miloslav Pašek

Obrázek 4-1 Organizační schéma

5.5 SWOT analýza

<p>S (strengths) – silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • komplexní služby • služby pro širokou veřejnost • dlouholeté zkušenosti 	<p>W (weaknesses)– slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké nároky na technologie • rostoucí konkurence • marketing
<p>O (opportunities) - příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • poskytování komplexních služeb v jednom areálu • možnost rozšiřování činností • zvýšení kvality poskytovaných služeb 	<p>T (threats) - hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • závislost na společnosti TATRA • konkurence

Tabulka 4-1 SWOT analýza

6 Indikátory hospodaření firmy

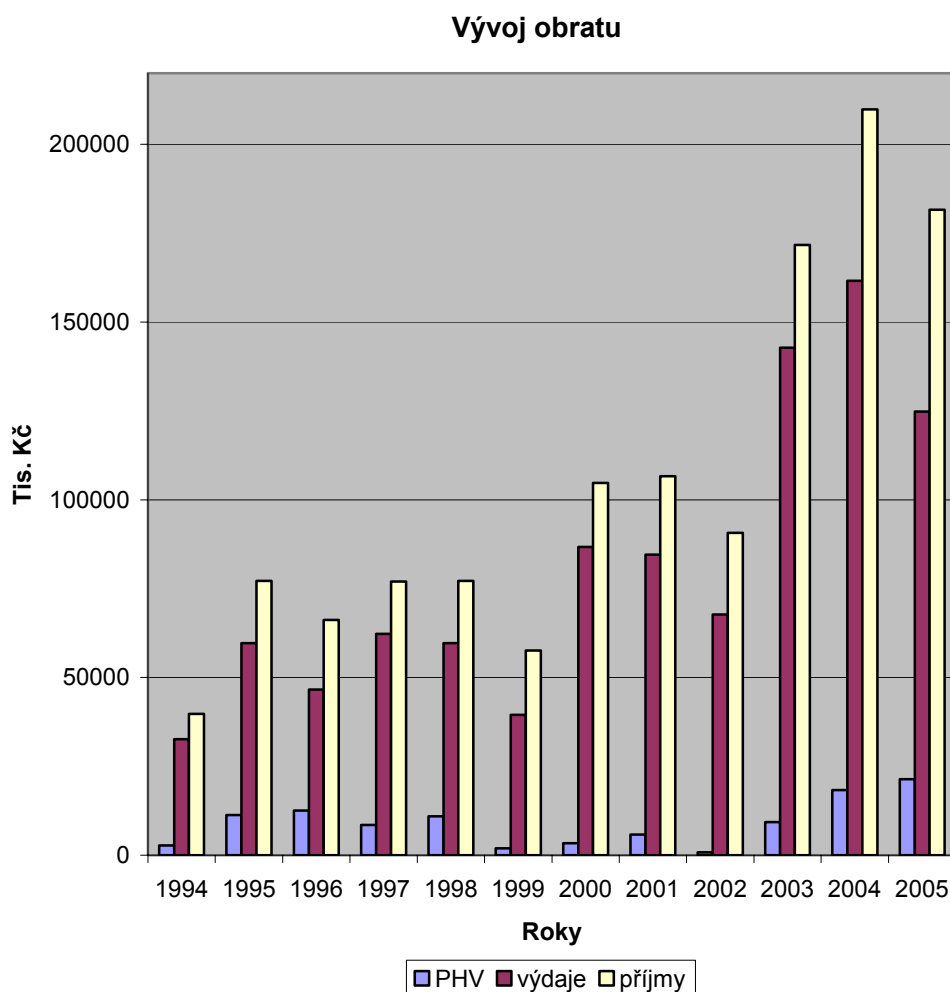
6.1 Vývoj obratu

Přehled obratu v tis. Kč

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Příjmy	39801	77194	66231	76988	77166	57561
Výdaje	32681	59673	46642	62282	59657	39484
Přidaná hodnota	7120	17521	19589	14706	17509	9143
PHV	2774	11299	12621	8504	10980	1989

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Příjmy	104763	106597	90659	171669	209808	181545
Výdaje	86725	84544	67743	142754	161567	124789
Přidaná hodnota	12942	16739	15602	33308	52089	54320
PHV	3461	5817	768	9380	18331	21457

Tabulka 5-1 Vývoj obratu

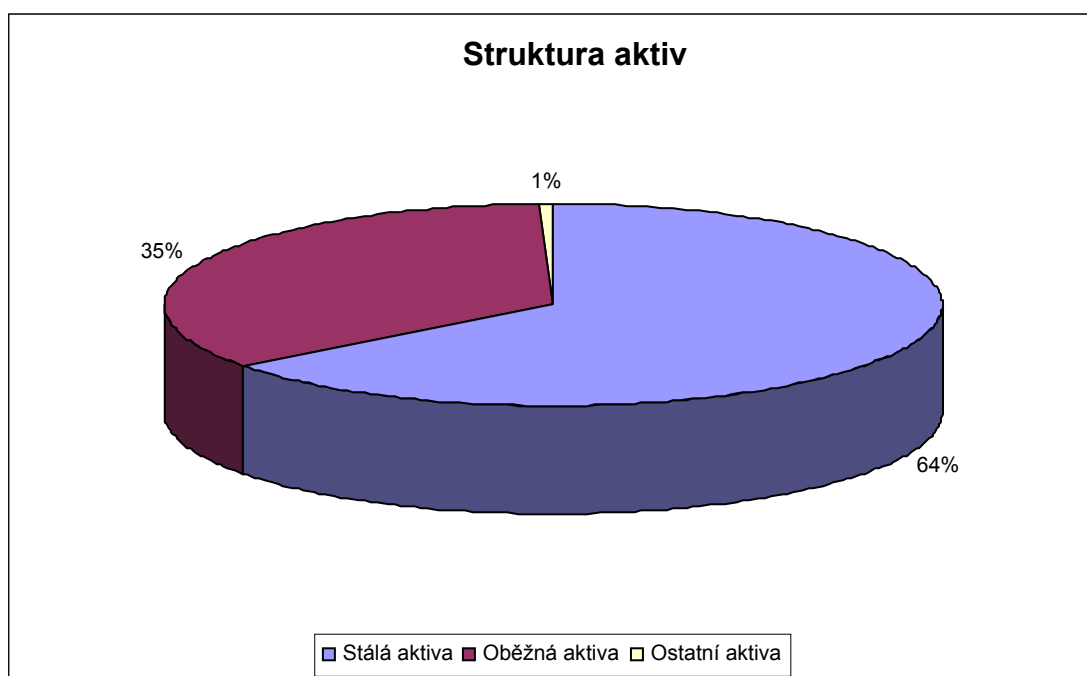

Obrázek 5-1 Vývoj obratu

Z tabulky a grafu vývoje obrátu vyplývá, že největšího obrátu dosahovala firma v roce 2004 a 2005. Tuto skutečnost lze vysvětlit tím, že firma v roce 2003 začala provozovat nákladní dopravu, která představuje velmi rozsáhlou činnost, což mělo za následek zvýšení celkových příjmů. Dále si lze vysvětlit vzrůstající provozní hospodářský výsledek tím, že firma neustále rozšiřuje své další činnosti.

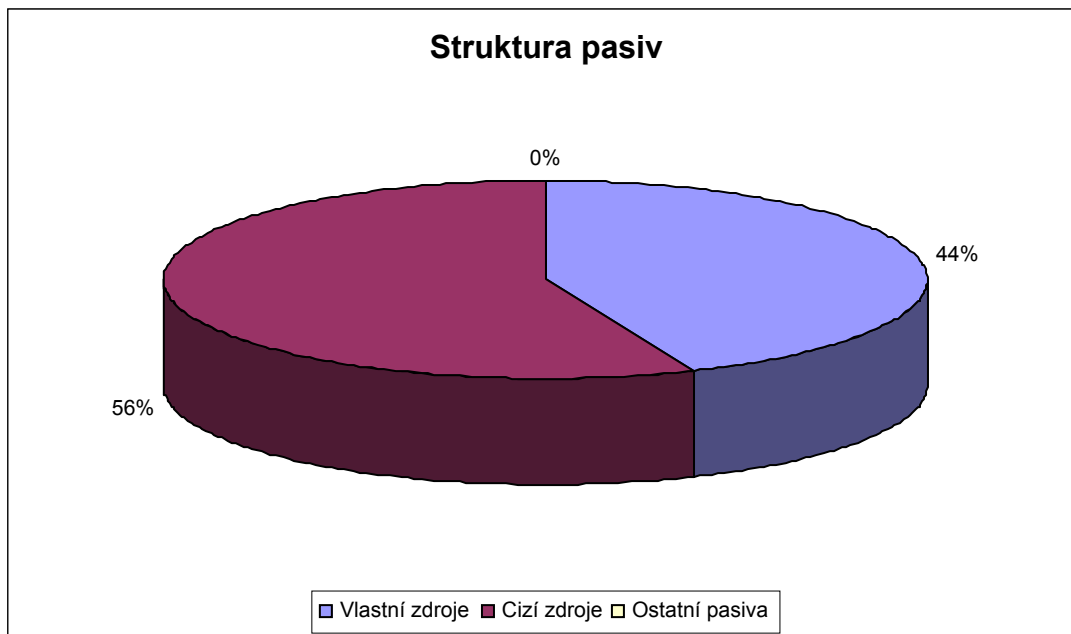
6.2 Struktura aktiv a pasiv

Aktiva rozvahy můžeme rozdělit na stálá aktiva (dlouhodobá), tj. dlouhodobý nehmotný, hmotný a finanční majetek, dále na oběžná aktiva, tj. zásoby, pohledávky a krátkodobý finanční majetek. Poslední složkou aktiva jsou ostatní aktiva.

Obrázek 5-2 Struktura aktiv

Pasiva se v rozvaze dělí na vlastní zdroje (vlastní kapitál), tj. základní kapitál, fondy, výsledky hospodaření za minulá a běžná období, dále na cizí zdroje, tj. dlouhodobé i krátkodobé závazky a bankovní úvěry. Další a zároveň poslední složkou pasiv jsou ostatní pasiva.

Obrázek 5-3 Struktura pasiv

Z grafu vyplývá, že firma využívá velké množství cizích zdrojů.

6.3 Finanční analýza

Finanční analýza je nadstavbou finančního účetnictví. Jejím hlavním úkolem je rozbor dosažených výsledků hospodaření a zhodnocení současné finanční situace podniku. Finanční analýza využívá mnoho ukazatelů.

Protože firma finanční analýzu při své činnosti nepoužívá, vypočítala jsem zde některé ukazatele, které by management firmy mohly zajímat. Zaměřila jsem se na likviditu, zadluženost a finanční stabilitu.

Na základě vypočítaných ukazatelů finanční analýzy se pokusím odhalit silné a slabé stránky finančního hospodaření firmy.

Ukazatelé likvidity měří schopnost podniku uspokojit své běžné finanční závazky. Jsou počítány z Rozvahy. Hodnoty na výpočet ukazatele zadluženosti a ukazatele finanční stability jsou obsaženy ve Výkazu zisku a ztráty.

Hodnoty, které jsem použila při svých výpočtech jsou k 31. 12. 2005.

Ukazatele likvidity

Vyjadřují schopnost podniku splácet své dluhy. Firma je plně likvidní tehdy, má-li dostatečnou výši peněžních prostředků na včasnou úhradu splatných dluhů, jinak se dostává do finančních obtíží. Tyto ukazatele v podstatě poměří to „čím“ je možno platit (čítatel) s tím, „co“ je nutno uhradit (jmenovatel). [8]

Běžná likvidita

Na první pohled se zdá, že čím bude hodnota ukazatele běžné likvidity vyšší, tím je lepší likvidita podniku. Jenomže ne všechna běžná aktiva jsou stejně likvidní. Některá jsou dokonce na peníze nepřeměnitelná, např. nedobytné pohledávky. Oběžná aktiva představují v této firmě 35 % z celkových aktiv. Oběžná aktiva zde tvoří krátkodobé pohledávky (48 %), zásoby (37 %) a krátkodobý finanční majetek – peníze v pokladně a na běžném účtu (13 %), které jsou samozřejmě nejvíce likvidní. U některých zásob materiálu může trvat poměrně dlouho, než se přemění v peníze, například při odběru náhradních dílů na fakturu, kdy se čeká někdy několik týdnů na úhradu od odběratelů.

$$\text{Ukazatel běžné likvidity} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} = 1,519$$

Z výsledku tohoto ukazatele vyplývá, že firma je dostatečně likvidní. Na 1,- Kč běžných závazků připadá 1,519 Kč oběžného majetku. Tento ukazatel je ovlivněn málo likvidními zásobami, což může likviditu firmy, dle tohoto ukazatele, zkruslovat.

Pohotová likvidita

Ve snaze odstranit nevýhody vypovídací schopnosti ukazatele běžné likvidity, jsou při výpočtu tohoto ukazatele odstraněny zásoby, které jsou méně likvidní.

Ukazatel pohotové likvidity by měl dosahovat hodnoty 1 až 1,5. Pokud je hodnota tohoto ukazatele menší než doporučené hodnoty, obecně se soudí, že se podnik dostává do platebních potíží.

$$\text{Ukazatel pohotové likvidity} = \frac{\text{krátkodobé pohledávky} + \text{finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}} = 0,9513$$

V této společnosti na 1,- Kč běžných závazků připadá 0,9513 Kč pohotového oběžného majetku. Dle výpočtu tohoto ukazatele lze firmu považovat za přiměřeně likvidní.

Z těchto dvou ukazatelů vyplývá, že firma je dostatečně likvidní.

Okamžitá likvidita

Ukazatel okamžité likvidity vyjadřuje okamžitou platební schopnost podniku, tj. schopnost podniku hradit právě splatné závazky. Okamžitou likviditu lze považovat za přiměřenou, když se hodnota ukazatele pohybuje mezi 0,9 až 1,0.

$$Ukazatel\ okamžité\ likvidity = \frac{finanční\ majetek}{krátkodobé\ závazky} = 0,2$$

Jak je patrné z výsledku, okamžitá likvidita firmy MP není přijatelná. Na 1,- Kč běžných závazků připadá 0,2 Kč finančního majetku. Tento ukazatel nemusí přesně vyjadřovat skutečnost, neboť pro výpočet tohoto ukazatele je podstatný stav peněžních prostředků (na běžném účtu a v pokladně) k datu ke kterému jsem tento ukazatel vypočítala (tj. k 31.12.) Aktuální stav peněžních prostředků k určitému datu je závislý na právě uskutečněných peněžních transakcích (jako je placení dodavatelských faktur a ostatních závazků a přijetí plateb za pohledávky). Stav peněžních prostředků k určitému datu může tedy v běžném podnikání velmi kolísat, což může mít za následek rozdílné hodnoty tohoto ukazatele.

Ukazatel zadluženosti

Ukazatel zadluženosti (= věřitelského rizika) vypovídá o tom, v jakém rozsahu používá podnik při svém financování cizí zdroje. Tento ukazatel má význam hlavně pro dlouhodobé věřitele a poskytovatele dlouhodobých úvěrů. Obecně platí, že čím vyšší je hodnota ukazatele, tím je vyšší zadluženost podniku ve vztahu k celkovým aktivům a tím je vyšší riziko věřitelů. Na druhou stranu zadluženost není pouze negativní charakteristikou firmy, neboť určitá výše zadlužení je pro firmu dokonce užitečná, má pozitivní vliv na rentabilitu vlastního kapitálu.

$$Ukazatel\ zadluženosti = \frac{celkové\ dluhy}{celková\ aktiva} = 0,5637$$

Zadluženost se považuje za průměrnou, pokud se hodnota tohoto ukazatele pohybuje do 0,5. Z mého výpočtu lze konstatovat, že celková zadluženost firmy je lehce nadprůměrná.

Ukazatel finanční stability

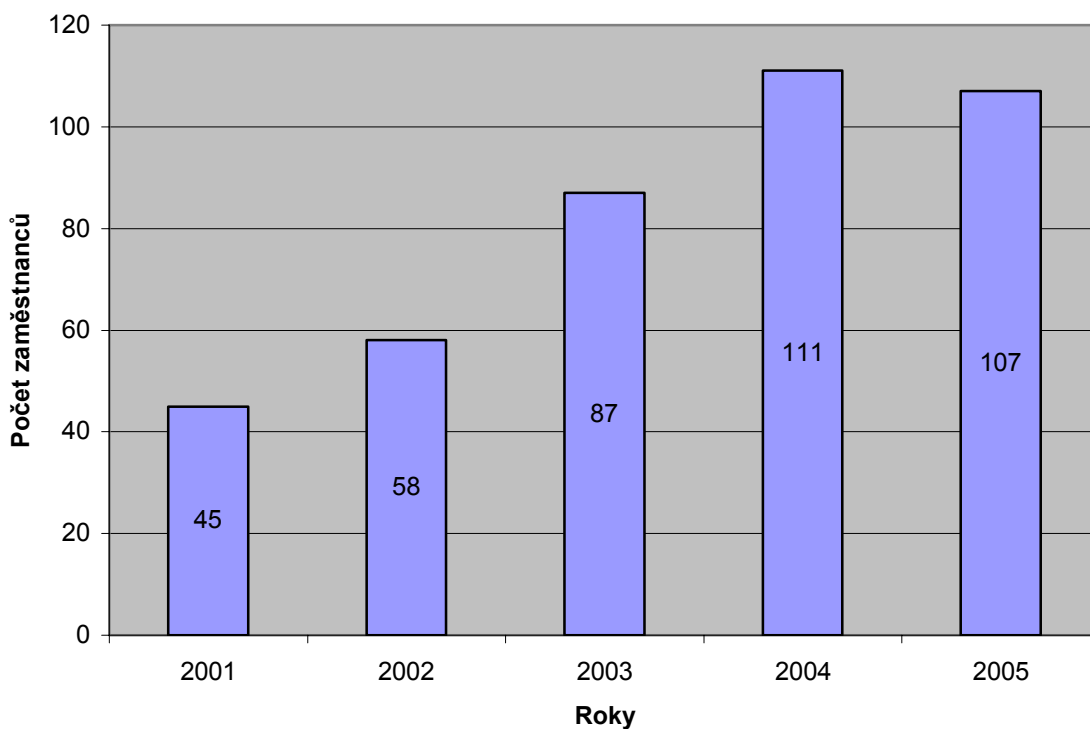
Je doplňkovým ukazatelem ukazatele zadluženosti. Udává, do jaké míry je majetek podniku kryt vlastními zdroji. Zvyšování jeho hodnoty znamená růst finanční stability podniku. Aby měl podnik dostatečnou finanční stabilitu, měla by se hodnota tohoto ukazatele pohybovat nad 0,5.

$$Ukazatel\ finanční\ stability = \frac{vlastní\ zdroje}{celková\ aktiva} = 0,4362$$

Z výpočtu vyplývá, že finanční stabilita firmy se pohybuje lehce pod hranicí, což ale znamená, že finanční stabilita firmy se dá považovat za přiměřeně dostatečnou.

Finanční analýza může být pohledem do minulosti, ale současně i základnou, ze které se odvíjí budoucí finanční plány firmy.

6.4 Vývoj počtu zaměstnanců

Obrázek 5-4 Vývoj počtu zaměstnanců

Jak je možno vysledovat z grafu, za poslední čtyři roky došlo k výraznějšímu nárůstu zaměstnanců, neboť firma se neustále snaží rozšiřovat své služby, což má za následek mimo jiné také zvýšení počtu zaměstnanců. Hlavním důvodem v roce 2003 bylo, že firma MP odkoupila dopravu od firmy Lasselsberger a.s. A v roce 2004 dopravu od firmy Fospol.

6.5 Vývoj firmou vyplacených mezd

Rok	1996	1997	1998	1999	1999
Hrubá mzda v Kč	4 841 322	4 319 431	4 596 685	5 047 505	5 047 505

2000	2001	2002	2003	2004	2005
6 705 483	7 703 290	10 497 778	17 172 988	24 426 459	25 396 858

Tabulka 5-2 Vývoj firmou vyplacených mezd

6.6 Vývoj průměrné měsíční hrubé mzdy

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Průměr. mzda za měsíc	14 265 Kč	15 083 Kč	16 449 Kč	18 338 Kč	19 779 Kč

Tabulka 5-3 Vývoj průměrné měsíční hrubé mzdy

Dle údajů Českého statistického úřadu průměrná měsíční hrubá mzda v roce 2004 byla 18 035 Kč a v roce 2005 19 030 Kč. Z předchozí tabulky vyplývá, že se jedná o perspektivní firmu, ve které mají zaměstnanci stabilní finanční zázemí. Firma navíc nesídlí ve městě ale na venkově.

7 Zpracování účetnictví

System zpracování účetnictví se řídí příslušnými ustanoveními Zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, a Opatřením FMFČR č.j. V/20 100/1992 ve znění pozdějších změn a doplňků.

Účetní jednotka firmy MP je fyzickou osobou, která je zapsaná v obchodním rejstříku a vede účetnictví (dříve podvojně účetnictví).

7.1 Účtový rozvrh

Účtový rozvrh firmy MP se drží směrné účtové osnovy. Obsahuje syntetické a analytické účty. Analytickou evidenci vede firma dle své potřeby u jednotlivých účtů. Účtový rozvrh je vytvořen s ohledem na potřeby řízení a kontroly účetní jednotky a s ohledem na příslušná ustanovení zákona č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů. To znamená analytické rozčlenění položek nákladů na daňově uznatelné a neuznatelné. Dále jsou zde promítnuty požadavky na analytické členění podle položek účetní závěrky. Například k syntetickému účtu 518 používá analytické účty 5181 Telefon, 5182 Reklama.

Ve společnosti je zřízené střediskové hospodářství. Některá střediska (středisko autoservis a doprava) se dále dělí dle potřeby na zakázky.

000	režie podniku
100	obchodní úsek
200	autoservis
201	myčka
202	tachografy
203	elektrodílna
204	autodílna H. B.
207	lakovna
208	pneuservis
211	emise benzín
212	emise nafta
300	doprava
301	Kaznějov
302	Horní Bříza
305	Tarmac
306	Geosan
307	silnice Klatovy
700	rezervní fond – opravy budov
900	prodej nafty

901 bufet

Každé středisko má pak zvláštní analytiku účtů (např. 200 5182 Náklady na reklamu střediska autoservis).

7.2 Zpracování účetních dokladů

Účetní jednotka označuje účetní doklad, účetní sestavy z dokladů vzniklé a ostatní účetní písemnosti názvem společnosti a uspořádává je tak, aby bylo zřejmé, kterého účetního období se týkají. Dbá na to, aby tyto doklady byly originálními písemnostmi s označením, že se jedná o účetní doklad, pokud to nevyplývá přímo z jeho obsahu a aby obsahovaly:

- popis obsahu účetního případu a označení jeho účastníků,
- peněžní částku nebo údaj o množství a ceně,
- datum vyhotovení účetního dokladu,
- datum uskutečnění účetního dokladu, pokud toto není shodné s datem vyhotovení,
- podpisy osoby odpovědné za účetní případ a osoby odpovědné za zaúčtování.

Doklady musí být také formálně i věcně správné. Formální správnost kontroluje účetní a věcnou správnost kontrolují pracovníci jednotlivých útvarů, kde doklady vznikají nebo jsou za vznik dokladu odpovědní, nebo ti, kteří zboží, materiál či služby pro podnik objednali či převzali, případně jejich nadřízení.

Oběh došlé faktury

Došlé faktury přichází na určenou fakturační adresu firmy. Účetní nebo administrativní pracovníce, po provedení formální kontroly všech náležitostí faktury, je zaúčtuje do účetního programu Ekonom. Dále faktury opatří „košílkou“ (tabulka se zúčtovacím předpisem), která je považována za nedílnou součást faktury a předá je k provedení věcné kontroly. Příslušný pracovník zkontroluje soulad skutečně dodaného množství výrobků nebo rozsahu služeb s fakturou a současně s vydanou objednávkou nebo smlouvou, včetně uvedené ceny. Na košílku vyznačí požadované údaje a přiloží dodací list a u zboží i příjemku. Originál faktury je po potvrzení věcné správnosti vrácen bez zbytečného prodlení zpět do účtárny, kde je předán k podpisu. Doklady archivuje účetní.

Oběh vystavené faktury

Například v případě opravy vozidla, vyhotovení vystavené faktury předchází sepsání zakázkového listu či přijatá objednávka. Tyto dokumenty musí obsahovat podstatné náležitosti jako rozsah objednané práce, předběžná cena, termín dokončení práce a podpis objednatele. Po provedení opravy následuje vystavení výdejky materiálu, pracovního lístku, ve kterých je přesný popis spotřebovaného materiálu a odvedené práce na dané zakázce a na základě těchto podkladů, které odpovědný pracovník předá účetní, která vyhotoví vystavenou fakturu, faktura se vyhotovuje ve dvou provedeních, kdy je jedna odeslaná odběrateli a druhé provedení je archivováno. Běžná doba splatnosti faktury, kterou firma poskytuje je 14 dní, v případě významných odběratelů, firma MP dojednává splatnost faktur individuálně.

Pokladna

Firma MP má zřízenou korunovou a v případě potřeby i valutovou pokladnu. Pokladní s hmotnou odpovědností vedou pokladní knihu, do které chronologicky zapisují veškeré příjmy a výdaje uskutečněné na základě číslovaných pokladních dokladů. Pokladní doklady, jak příjmové tak výdajové, jsou vyhotovovány v účetním systému Ekonom.

Příjmový doklad se vystavuje dvakrát. Jedno vyhotovení obdrží vkladatel a druhé je založeno v účtárny. Z výdajového pokladního dokladu musí být znám účel výdaje a datum. Musí obsahovat daňové údaje dodavatele.

Daň z přidané hodnoty

Účetní vyhotoví za každé účetní období (měsíčně) daňové přiznání k DPH, daňové přiznání podepsané majitelem firmy odešle Finančnímu úřadu.

7.3 Zásoby

Zásoby se oceňují pořizovacími cenami. Zásoby stejného druhu jsou vedeny na skladě v ocenění cenou zjištěnou váženým aritmetickým průměrem z pořizovacích cen. Vážený aritmetický průměr se počítá průběžně, při každé nové dodávce jednotlivého druhu zboží.

Firma skladuje převážně náhradní díly na nákladní automobily a jejich příslušenství (pneumatiky, oleje, baterie atd.). Přibližný počet položek, které má firma průběžně na skladě je 6500 ks. Hodnota skladových zásob činí průměrně 11 mil. Kč. Firma

pravidelně sleduje výši skladu a časovou obrátku zásob, kterou vypočítává jako hodnotu skladových zásob/měsíční výdej zásob. V roce 2005 byla průměrná časová obrátka zásob 11 mil. Kč/2,5 mil. Kč = 4,4 měsíce. Z čehož vychází, že za 4,4 měsíce se otočí zásoby ve skladu.

Na sklad přichází zboží, které je dodáváno na fakturu, skladník vyhotoví skladovou příjemku, příjem nového zboží запиše na skladovou kartu, každý druh zboží má svou skladovou kartu, kam se zapisují údaje týkající se příjmů a výdajů toho daného druhu zboží. Výdej zboží ze skladu se provádí na základě vystavení výdejky. Výdej zboží se uskutečňuje třemi způsoby: 1. přímý prodej zboží zákazníkům (průměrná pořizovací cena + obchodní přírážka), 2. výdej zboží do prováděných oprav (průměrná pořizovací cena + obchodní přírážka), 3. interní výdej pro firemní účely (výdej se provádí v pořizovacích cenách). Obchodní přírážka firmy činí 22 %.

8 Účetní a programový systém

8.1 Účetní systém EKONOM

Účetní a evidenční systém Ekonom je výkonný účetní software určený pro malé a středně velké firmy. Účetnictví tvoří základ podnikání každé společnosti. Podnikem využívaný program umožňuje, aby interpretace dat a jejich zpracování bylo efektivní. Umožňuje, aby byly správné informace poskytovány ve správný čas správným lidem. Celý účetní a evidenční systém Ekonom je modulární. Vzhledem k velkému množství modulů systému se zaměřím jen na některé z nich.

Podvojně účetnictví – Účetnictví

Modul podvojněho účetnictví provádí kompletní zpracování dokladů prvotní evidence a jejich kontaci na jednotlivé účty účtové osnovy.

Podvojně účetnictví – Výstupní sestavy

Je určen k definici účetních výkazů a jejich výpočtu a tisku. Kromě oficiálních výkazů, tj. Rozvahy a Výkazu zisku a ztráty, umožňuje definovat a dále počítat také další účetní výkazy, jako jsou přehledy nákladů a výnosů pro jednotlivé středisko či zakázku atd. Je možné omezit výkazy pro středisko či zakázku. Výstupy ze systému splňují požadavky českého zákona o účetnictví.

Podvojně účetnictví – Hlavní kniha

Tento modul generuje sestavu hlavní knihy. Je možné rozšířit sestavu o tisk analytických účtů. Nachází se zde seznam účtů s celkovým stavem, obratem stran má dáti a dal v zadaném termínu (počáteční stav), dále pak obratem stran má dáti a dal za účetní období (počáteční stav).

Podvojně účetnictví – Účetní deník

Účetní deník se automaticky vytváří při zadávání prvotních dokladů. Lze zobrazit stav finančních účtů k aktuálnímu řádku účetního deníku. Tento modul umožňuje tisk účetního deníku.

Podvojně účetnictví – Výkaz DPH

Modul je určen ke zpracování podkladů pro daňové přiznání k DPH. Využívá informace uložené v účetním deníku, poskytuje nástroje pro kontrolu správnosti výpočtu a účtování DPH.

Fakturace – Faktury vystavené, Faktury přijaté

Tyto moduly umožňují vystavovat a evidovat daňové doklady jakými jsou faktury vystavené či faktury přijaté včetně opravných dokladů dobropisu a storna. Slouží také k vystavení a evidenci proforma faktur a zálohových listů. Informační servis poskytuje údaje o stavu zaplacení, zobrazí veškeré doklady úhrad a údaje evidované slouží jako zdroj dat pro tvorbu výkazu DPH a příslušného soupisu dokladů tvorby DPH.

Fakturace – Příkazy k úhradě, Banka

Tyto moduly jsou určeny k evidenci a účtování pohybů finančních prostředků na bankovních účtech. Umožňuje zpracovávat výpisy z bankovních účtů, poskytuje silnou podporu automatického párování úhrad závazků a pohledávek. K dispozici jsou funkce pro přenos výpisů z banky i příkazů k úhradě z internetových aplikací bank.

Fakturace – Pokladna

Tento modul slouží k evidenci příjmových a výdajových pokladních dokladů, a to jak obecných bez další vazby na evidenci DPH, tak i s rozpisem DPH. Doklady je možné evidovat v libovolném počtu samostatných pokladních deníků, v různých číselných řadách.

Údaje evidované v seznamu pokladních dokladů slouží jako zdroj dat pro tvorbu výkazu DPH.

Sklady – Skladové doklady

Tento modul je určen pro zaúčtování skladových dokladů.

Sklady – Katalog

Pomocí tohoto modulu lze evidovat a udržovat základní údaje o prodávaných a nakupovaných položkách firmy. Katalog je základní číselník systému a slouží především ke sjednocení kódů zboží a pro řízení cenové politiky prodeje. Každá

položka katalogu je definována jedinečným kódem, popisem, cenou a DPH sazbou. Pro tvorbu cenové politiky lze na úrovni položky definovat 3 úrovně prodejních cen. Tento číselník sjednocuje klíčové údaje jak pro úroveň prvotních dokladů fakturace, tak i oblast zpracování skladové evidence a dokladů objednávek nákupu a prodeje.

Sklady – Skladové karty

Údaje uvedené na skladové kartě jsou shodné s údaji, které obsahuje běžná položka katalogu, obsahuje však navíc hodnoty jako, skladovou cenu, počáteční stav, počáteční množství apod.

Mzdy – Personalistika

Zajišťuje kompletní evidenci zaměstnanců. Z této evidence následně čerpá program informace pro samotné vystavení mezd. Evidenční karta každého zaměstnance je tvořena následujícími položkami: osobní údaje (osobní číslo, jméno, rodné číslo, bydliště atd.) a mzdové údaje (měsíční smluvní mzda či hodinová sazba, druh pracovního poměru, název zdravotní pojišťovny atd.)

Mzdy – Výpočet mezd

Probíhá automaticky na základě přednastavených hodnot a mzdových údajů. Existuje možnost volitelného zobrazení zaměstnanců dle jména nebo osobního čísla, popř. podle střediska a jména.

Mzdy – Výstupní sestavy

Modul je určen k získání celkového měsíčního přehledu mezd, výplatních lístků, mzdových listů atd.

Ostatní – Adresář

Umožňuje provádět údržbu veškerých informací o odběratelích a dodavatelích firmy a obsahuje veškeré informace potřebné pro automatické doplňování údajů do základních evidencí dokladů a řídicí údaje pro tvorbu slev.

8.2 Zhodnocení účetního programu

Tento účetní program ve firmě využívají účetní pracovníce při zpracování účetnictví, dále pak pracovníci skladu při vedení skladových zásob a v neposlední řadě informace z tohoto programu využívá vedení při řízení firmy.

Účetní program Ekonom firma využívá od roku 2004. Používáním tohoto programu vede ke zjednodušení vedení účetnictví. Nevýhodou je, že firma musí pro své činnosti používat i jiné programy – např. pro autoservis a autodopravu, což má za následek, že stejná data jsou někdy zadávána duplicitně. Proto firma v blízké budoucnosti plánuje zavést komplexní informační systém, který bude zahrnovat všechny potřebné moduly. Například data týkající se docházky řidičů, jsou nyní zadávána jak v programu Doprava, ze kterého se pak potřebná data pro zpracování mezd přenáší do účetního programu Ekonom. Duplicitní zadávání dat má za následek neefektivní práci pracovníků. Podle mého názoru firma takovéto velikosti už měla mít zavedený informační systém, ze kterého by snadno získávala potřebné údaje pro lepší řízení firmy.

9 Závěr

Svoji bakalářskou práci jsem zpracovala na téma „Využívání účetního systému v manažerském rozhodování“. Cílem mé práce bylo provést zhodnocení efektivnosti účetních systémů po stránce teoretické a tyto poznatky konfrontovat při zhodnocení konkrétního účetního systému podniku s důrazem na podporu řízení podniku. V této oblasti považuji za nejpodstatnější si uvědomit, že jakýkoliv účetní systém je živým systémem, který je neustále aktualizován ve vztahu k regulačním požadavkům.

Doporučovala bych, aby firma svůj účetní systém doplnila o možnost automatického zpracování finanční analýzy. Finanční analýza představuje významnou součást finančního řízení podniku. Jejím hlavním úkolem je rozbor dosažených výsledků hospodaření a zhodnocení současné finanční situace podniku včetně návrhů na opatření do budoucnosti. Finanční analýza se vypracovává na základně účetních výkazů jako výstupů finančního účetnictví.

Ve své práci jsem provedla základní finanční analýzu firmy Miloslav Pašek. Vypočítala jsem ukazatele likvidity, ukazatel zadluženosti a finanční stability. Na základě takto provedené finanční analýzy jsem dospěla k názoru, že firma dosahuje dostatečné likvidity v delším časovém horizontu, ale okamžitá platební schopnost firmy je nedostačující. Dále lze konstatovat dle provedené analýzy, že firma při své činnosti využívá lehce nadprůměrné množství cizích finančních prostředků. Za cizí kapitál se platí úroky (úrok je cenou za cizí kapitál), úrok je tím vyšší, čím je delší doba, na kterou podnik zdroj získá. Obecně platí, že krátkodobé úvěry jsou zatíženy nižším úrokem než dlouhodobé úvěry. Zároveň také platí, že finančně stabilní podnik je zvýhodněn nižším úrokem. Popisovaná firma Miloslav Pašek používá při své činnosti jak krátkodobé finanční výpomoci, tak i střednědobé úvěry. Finanční stabilita firma se vyznačuje za přiměřeně stabilní, pohybuje se těsně pod hranicí průměru. Z této finanční analýzy by vedení firmy mohlo vycházet při sestavování podnikatelského záměru do budoucna a při řízení firmy a pokusit se zlepšit hodnoty ukazatelů zadluženosti a finanční stability. To znamená, že by při své činnosti měla vyžívat méně cizích finančních prostředků a aktiva firmy by měla být ve větší míře financována vlastním kapitálem.

V závěru ale musím konstatovat, že firma Miloslav Pašek je podnik celkem zdravý a nemá problémy v platební schopnosti. Skutečnost, že se firma nedostává do platební neschopnosti mi potvrdilo i vedení firmy. Důležitým ukazatelem jsou také v posledních

letech rostoucí příjmy, což považuji ve stále rostoucí konkurenci za velmi silnou stránku firmy. Jsem si ale vědoma, že samotná finanční analýza nemůže být dostatečný podklad pro hodnocení podniku. Jejím hlavním nedostatkem je její statický charakter, protože veškeré ukazatele finanční analýzy jsou počítány z údajů účetních výkazů k určitému časovému okamžiku, to znamená, že pokud jsem zjistila, že k 31. 12. 2005 měla společnost likviditu či finanční stabilitu dostatečnou, neznamená to, že k dnešnímu datu je to také tak. Ukazatele finanční analýzy nám přímo neodpoví na otázku o finančním zdraví společnosti nebo firmy, ale mohou nám nasměrovat na problémy a otázky, jež jsou skutečně podstatné a měly by být dále analyzovány. Ve firmě se nezabývají finanční analýzou jako takovou, proto bych vedení firmy doporučovala alespoň výpočet těch nejzákladnějších ukazatelů (likvidity, finanční stability a zadluženosti), které jim mohou pomoci k zhodnocení finančního hospodaření firmy.

Z vypočtené průměrné měsíční mzdy zaměstnanců analyzované firmy vyplývá, že se jedná o stabilní a prosperující firmu, ve které průměrné mzdy každý rok rostou a pohybují se nad hranicí průměrné mzdy v ČR.

Závěrem bych ráda konstatovala, že zpracování této bakalářské práce mi napomohlo ke konfrontaci teoretických poznatků získaných při studiu s reálným podnikovým prostředím. Práce mi přinesla mnoho nových teoretických i praktických poznatků.

Literatura

- [1] SYNEK, M. a kol. *Podniková ekonomika*. Praha: C. H. Beck, 2000
- [2] BŘEZINOVÁ, H., MUNZAR, V. *Účetnictví I*. Praha: Institut svazu účetních, a. s., 2003
- [3] ČERVENÝ, J., SKÁLOVÁ, P. *Manažerské účetnictví*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003
- [4] KOPEK, R. *Systém podvojného účetnictví. Studijní text a metodický návod ke studiu pro distanční studium*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2002
- [5] KRÁL, B. a kol. *Manažerské účetnictví*. Praha: Management Press, 2002
- [6] Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví
- [7] DOLEŽAL, J., FIREŠ, B., MÍKOVÁ, M. *Finanční účetnictví*. Praha: Grada, a. s., 1992
- [8] KOVANICOVÁ, D. a kol. *Finanční účetnictví světový koncept*. Praha: Polygon, 2003

Seznam obrázků

Obrázek 4-1	Organizační schéma firmy Miloslav Pašek.....	21
Obrázek 5-1	Vývoj obratu.....	23
Obrázek 5-2	Struktura aktiv.....	24
Obrázek 5-3	Struktura pasiv.....	25
Obrázek 5-4	Vývoj počtu zaměstnanců.....	29

Seznam tabulek

Tabulka 4-1	SWOT analýza.....	22
Tabulka 5-1	Přehled obrátu.....	23
Tabulka 5-2	Vývoj firmou vyplacených mezd.....	29
Tabulka 5-3	Vývoj průměrné měsíční hrubé mzdy zaměstnanců.....	30